

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 601/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľky [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Weis & Partners s.r.o., Priemyselná 1/A, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní sp. zn. BA-7Sa/60/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní sp. zn. BA-7Sa/60/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Správnemu súdu v Bratislave v konaní BA-7Sa/60/2021 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie každému z nich **750 eur**, ktoré im **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. októbra 2024 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhovali prikázať správne súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadosťučinenie spolu 1 500 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia podali 16. júna 2021 správnu žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy proti žalovaným Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvu obrany Slovenskej republiky. Správnu žalobu odôvodnili tým, že po návrate z pracovnej cesty 5. apríla 2021 postupovali príslušníci polície a príslušníci armády nezákonne, a to preto, že si od sťažovateľov neoprávnene žiadali covidové certifikáty pri vstupe na územie Slovenskej republiky.

3. Sťažovatelia namietali celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako troch rokov a štyroch mesiacov. Podľa názoru sťažovateľov je správny súd absolútne nečinný a v namietanom konaní vykonal len základné administratívne úkony (vyrubenie súdneho poplatku, zaslanie žaloby žalovanému na vyjadrenie a zaslanie vzájomných vyjadří účastníkov konania). Tvrdili, že v ich prípade nejde o zložitú vec a k celkovej dĺžke konania neprispeli. Ozrejmili, že sťažnosť pre nečinnosť adresovanú predsedovi správneho súdu neuplatnili.

4. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 601/2024 z 19. novembra 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti, v ktorej sa sťažovatelia domáhali vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

5. Správny súd vo vyjadrení uviedol, že k celkovej dĺžke konania prispela opakovaná zmena zákonného sudcu, zaťaženosť súdneho oddelenia, personálna poddimenzovanosť, súdna reforma, prednostné vybavenie prioritnej agendy a reštančných vecí. Na základe uvedených skutočností preto správny súd tvrdil, že nie je spôsobilý vybavovať veci v súdnom oddelení v primeraných lehotách.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania sporovej strany a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu

(povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESĽP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedálová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne IV. ÚS 465/2022).

7. Predmetom namietaného konania je posúdiť správnosť žalobou namietaného postupu orgánu verejnej správy (v danom prípade postup príslušníkov polície a armády). Konanie patrí medzi bežnú agendu správnych súdov, no nie prednostnú agendu správneho súdnictva (porov. III. ÚS 304/2023, II. ÚS 153/2024). Vec zo skutkového aj z právneho hľadiska nevykazuje znaky mimoriadnej zložitosti. V správaní sťažovateľov neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne prispeli k celkovej dĺžke konania. Z chronológie úkonov vyplýva, že sťažovatelia boli vyzvaní na doplnenie a opravu žaloby výzvou súdu zo 17. júna 2021, na ktorú zareagovali podaním zo 7. júla 2021. Ústavný súd môže sťažovateľom vytknúť, že v priebehu konania sa nezaujímal o stav konania písomnou alebo telefonickou urgenciou a neuplatnili sťažnosť pre nečinnosťou adresovanú predsedníčke súdu podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedenú skutočnosť zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

8. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania od podania žaloby 8. júna 2021 v trvaní viac ako troch rokov. Do dňa podania ústavnej sťažnosti okrem prvotných jednoduchých procesných úkonov súvisiacich so zabezpečením vyjadrenia žalovaných a repliky sťažovateľov v preskúmanom konaní od 27. októbra 2021 do 28. februára 2022 neboli v preskúmanej veci vykonané žiadne procesné úkony (ani len nariadený termín pojednávania). Správny súd o návrhu sťažovateľov na priznanie odkladného účinku žaloby rozhodol zamietavým uznesením z 23. marca 2022. Po troch mesiacoch (13. júna 2022) došlo k zmene zákonného sudcu. Výrazné obdobie nečinnosti možno bádať v období od 13. júna 2022 do 3. apríla 2023 a od 3. apríla 2023 do 21. októbra 2024. Správny súd uvedené obdobie nečinnosti v trvaní dvoch rokov a troch mesiacov ospravedlňoval objektívnymi skutočnosťami. Ústavný súd k uvedenému dodáva, že podľa tzv. princípu procesnej ekonómie si správne súdy určujú poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konania boli rýchle a hospodárne (porov. § 5 ods. 7 Správny súdny poriadok).

9. Správny súd celkovú dĺžku konania ospravedlňoval objektívnymi skutočnosťami. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 113/2024). Rovnako problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníkom konania (III. ÚS 471/2023, III. ÚS 541/2023).

10. Trvanie súdneho sporu (viac ako tri roky, z toho viac ako dvojročná nečinnosť správneho súdu) vybočilo z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Ústavným súdom posúdené okolnosti odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Správny súd dosiaľ meritórne vo veci nerozhodol a ústavnému súdu nie je známy jeho ďalší procesný postup. Vo vyjadrení správneho súdu rezonovali skôr obavy z nadmerného zaťaženia príslušného oddelenia ako priaznivé očakávania, čo sa týka včasného vybavenia veci (III. ÚS 30/2021). Ústavný súd aj z uvedeného dôvodu doplnil ochranu o uloženie príkazu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadali o priznanie finančného zadost'učinenia spolu 1 500 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023).

13. S prihliadnutím na celkovú dĺžku namietaného konania (viac ako troch rokov), charakter namietaného konania (správne konanie), konštatovanú nečinnosť správneho súdu a ďalšie konkrétne okolnosti prípadu považuje ústavný súd za primerané priznať sťažovateľom finančné zadost'učinenie v uplatnenej výške, teda každému z nich po 750 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

14. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadali priznať náhradu trov konania 1 268,65 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Keďže právny zástupca v posudzovanom konaní zastupuje dvoch sťažovateľov, bude výška tejto tarifnej odmeny rovnaká, ako keby bol zastúpený len jeden subjekt ($2 \times 50 \% = 100 \%$). Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 856,75 eur vrátane 20 % DPH. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

15. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľov zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľov je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľov vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

16. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu